

Modernizacija Porezne uprave u Republici Hrvatskoj

Stojanac, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:704800>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet
Studijski centar za javnu upravu i javne financije
Stručni prijediplomski porezni studij

Valentina Stojanac

Modernizacija Porezne uprave u Republici Hrvatskoj
Modernization of the tax administration in the Republic of Croatia

Završni rad

Mentor izv.prof.dr.sc Jasmina Džinić

Zagreb, kolovoz 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Valentina Stojanac, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Valentina Stojanac

Sadržaj

1. UVOD	1
2. UPRAVNE REFORME I MODERNIZACIJA JAVNE UPRAVE	2
3. JAVNA UPRAVA	4
3.1. Državna uprava	5
3.1.1. Poslovi državne uprave	6
3.1.2. Financiranje	7
3.1.3. Ustrojstvo državne uprave	7
4. POREZNA UPRAVA	9
4.1. Poslovi Porezne uprave	10
4.2. Porezna tijela i porezni obveznici	11
5. MODERNIZACIJA POREZNE UPRAVE	12
5.1. Mjerenje radne učinkovitosti	12
5.2. Smanjenje stope poreza na dobit s 12% na 10% za obveznike s godišnjem prihodom do 995,421,06€ (7,5 milijuna kuna)	13
5.3. Djelotvorno upravljanje ljudskim potencijalima	14
5.4. Jačanje administrativnih i IT kapaciteta u području poreznog nadzora i borbe protiv utaje poreza	14
5.5. Digitalna transformacija Porezne uprave	14
5.6. ETestiranje kandidata	15
5.7. Razvoj i unaprjeđenje elektroničke komunikacije u ovršnom postupku	15
5.8. Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom – Fiskalizacija 2.0	16
6. E-POREZNA	17
6.1. Cilj e-Porezne	18
6.2. Kako postati korisnik?	18
6.2.1. Poslovni korisnici usluga e-Porezne	19
6.3. Zašto e-Porezna?	19
6.3.1. Prednosti komunikacije putem sustava e-Porezna za porezne obveznike	20
6.3.2. Prednosti komunikacije putem sustava e-Porezna za Poreznu upravu	20
7. DIGITALNI CERTIFIKAT	20
7.1. Kako se registrirati	21
8. E-GRADANI	22
8.1. Tko sve može postati e-Građanin?	23
8.1.1. Što je to vjerodajnica?	23

8.1.2. Zašto su razine sigurnosti bitne?	23
8.2. Trenutno dostupne usluge e-usluge Porezne uprave u sklopu sustava e-Građani.....	24
8.3. Osobni korisnički pretinac.....	26
9. OBVEZE SLUŽBENIH OSOBA POREZNE UPRAVE.....	27
9.1. Pregled i prihvrat obrazaca u Poreznoj upravi poslanih elektronički.....	27
9.2. Zaprimanje punomoći i dodjela ovlaštenja.....	28
10. POREZNO KNJIGOVODSTVENA KARTICA (ePKK).....	28
11. ZAKLJUČAK	29

Sažetak:

Modernizacija javne uprave teži inovacijama u raznim sektorima.

Modernizacija Porezne uprave je bitna radi jačanja, djelotvornosti, učinkovitosti, transparentnosti i odgovornosti Porezne uprave kako bi se spriječila mogućnost porezne evazije.

Modernizacijskim reformama nastoji se povećati fleksibilnost i ubrzavanje cijelog poreznog sustava.

Razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije, Internet postaje sastavni dio našeg života.

Tako je i Porezna uprava odlučila biti u korak s novim tehnologijama nudeći građanima elektroničke usluge kojima mogu pristupiti iz udobnosti svojega doma.

E-Porezna omogućava građanima pristup informacijama i uslugama javnog značenja na ugodan način i sa što većom uštedom vremena i sredstva. S druge strane, nužne su i mogućnosti građana da se koriste uslugama e-uprave. Moraju imati pristup i vještine za korištenje e-uprave, te im treba osigurati sigurnost i privatnost podataka.

Ključne riječi:

e-Porezna, e-uprava, e-Građani, e-usluge, modernizacija, javna uprava, Porezna uprava, Ministarstvo Financija

1.UVOD

E-porezna je elektronička usluga Porezne uprave koja građanima omogućuje da sa što većom uštedom vremena i sredstava, te na ugodniji način, pristupe informacijama i elektroničkim uslugama. Svi porezni obveznici mogu elektronički predati digitalno potpisane obrasce, vidjeti status poslanih obrazaca te imaju uvid u porezno-knjigovodstvenu karticu.

U prvom poglavlju rada govorit ćemo o upravnim reformama, javnoj upravi i njezinoj modernizaciji, točnije o državnoj upravi, njezinim poslovima i ustrojstvu.

U drugom poglavlju detaljnije ćemo objasniti razvoj Porezne uprave, djelokrug rada Porezne uprave, porezna tijela i porezne obveznike, te koje su sve mjere predviđene u programu modernizacije Porezne uprave. Objasnit ćemo što je ePorezna, koje su sve usluge dostupne na Internet stranici Porezne uprave, te na koji se način može postati njezin korisnik.

U trećem poglavlju detaljnije ćemo objasniti što predstavlja sustav e-Građani, tko može postati korisnik i koje vjerodajnice mora posjedovati, te što je digitalni certifikat. Navest ćemo i obveze službenih osoba Porezne uprave te spomenuti porezno knjigovodstvenu karticu.

Temu rada zatvoriti ćemo zaključkom.

2.UPRAVNE REFORME I MODERNIZACIJA JAVNE UPRAVE

Upravne reforme su značajnije organizacijsko-institucionalne, kulturološke i funkcionalne inovacije koje mogu biti tradicionalne, tržišne, minimizirajuće, modernizacijske¹, itd.

Tradicionalne reforme prema weberijanskom modelu usmjerene su na usavršavanje javne uprave. Karakteriziraju formalni nadzor upravnog aparata od legitimne političke vlasti kao i strogu hijerarhijsku strukturu uprave u kojoj rade stalni, profesionalni i politički neovisni službenici motivirani javnim interesom. Međutim hijerarhijske strukture nisu najefikasnije, s obzirom na uložena sredstva i dobivene rezultate pa se s toga takav model reforme kritizira. Zamjera mu se i birokratiziranost i sporost, kao i usmjerenost na proces umjesto na postignute rezultate. Također je upitna odgovornost i politički nadzor. Zato se takav model smatra neodgovarajućim i zastarjelim iako su neki elementi poželjni i danas kao obilježja upravnih sustava.

Tržišne reforme baziraju se na primjenu metoda i tržišnih načela te na grubo izlaganje javne uprave tržišnim zakonitostima. Mjere uključuju uvođenje i široku primjenu različitih mehanizama tržišta (putem javne nabave, javnog tržišta, nadmetanja i uvođenjem nadmetanja između organizacija u javnoj upravi) no istodobno se zadržava i vezanost pravnim propisima kao i opća struktura upravnog sustava.

Minimizirajuće reforme pokušavaju proširiti područje privatne inicijative i suziti javnu sferu. Provode se revolucionarne mjere smanjivanja javne uprave kao npr. Odustajanje od nekih poslova u javnoj upravi, široka privatizacija, ugovorno prenošenje pružanja usluge određene kvalitete i razine uz naplatu pristojbe (contracting out).

Modernizacijskim reformama žele se uvesti mjere kako bi se povećala fleksibilnost i ubrzavanje cijelog upravnog sustava, no one obično utječu i na politički sustav, jer se njima potiče deregulacija, veće uključivanje stanovnika i ostalih aktera u društvu u javno upravljanje itd. Ova vrsta reforme obilježava primjenu snažnijih reformskih mjera kao npr. prijelaz na proračune usmjerene na rezultate, osnivanje i razdvajanje

1 Koprić I., Marčetić G., Musa A, Đulabić V, Lalić Novak G.,(2021) Upravna znanost: Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Studijski centar za javnu upravu i javne financije Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu str. 369

autonomnih izvršnih agencija od poslova kreiranja javnih politika koje se zadržavaju u ministarstvima, prijelaz od statusnih službeničkih odnosa prema ugovornim radnim odnosima itd.

S obzirom da tradicionalne reforme više ne odgovaraju potrebama suvremenog doba, a minimizirajuće i tržišne reforme donose velike i brojne rizike, kontinentalnoeuropske zemlje se većinom okreću prema modernizaciji javne uprave. Modernizacijske reforme vode se prema weberijanskoj koncepciji uprave kojoj se dodaju novi elementi, kao npr. konzultiranje građana, odazivnost i usmjerenost prema rezultatima. Žele se ojačati vrijednosti efikasnosti, profesionalizma i orijentacije prema građanima.

Upravne reforme se radi njihova pokretanja dijele na tri modela – institucionalni, svrhovitosni i okolišni.

Institucionalne reforme naglašavaju interne faktore kao organizacijske kulture i ponašanja koji određuju (ne) uspjeh reforme.

Svrhovitosni model pokreće se odlukom vladajućih političkih aktera koji reforme žele ostvariti prema nekim ekonomskim, političkim ili socijalnim svrhama.

Okolišne reforme obaziru se na okolišnu ovisnost uprave; kako bi se prilagodila okolišnim pritiscima uprava se u uvjetima ovisnosti reformira.

Da bi upravne reforme bile uspješne potrebni su različiti faktori: politička podrška, povoljni moment započinjanja, strategija, resursi, podrška javnosti i medija, organizacijska podrška, podrška službenika, vodstvo reforme², itd.

Pokretači reforme mogu biti: donošenje novih propisa, zapošljavanje novih ljudskih resursa u već postojeće institucije, uvođenje i stabilizacija nove organizacije, promjene u formalnim organizacijskim strukturama ili u formalnim procesima. Ti pokretači nisu konačni za uspjeh reforme, te one mogu biti i potaknute drugim faktorima.

Modernizacija javne uprave teži inovacijama u raznim sektorima.

2 Koprić I., Marčetić G., Musa A, Đulabić V, Lalić Novak G. (2021) Upravna znanost: Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Studijski centar za javnu upravu i javne financije Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu str.369

Državna uprava teži modernizaciji, racionalizaciji i prilagodbi europskim standardima.

Lokana samouprava teži regionalnom razvoju, demokratizaciji i kvalitetnim lokalnim javnim uslugama.

Javne službe teže prilagodbi novoj europskoj regulaciji, dostupnosti i kvaliteti.

Zaštita prava građana bazira se na jačanju pravne pozicije građana, modernizacije upravnog postupka i razvoj upravnog sudovanja, dok se upravno obrazovanje usredotočuje na sustav upravnog obrazovanja te jačanje stručnog usavršavanja³.

3. JAVNA UPRAVA

Javna uprava je skup upravnih organizacija koje obavljaju javne poslove. Poslovi koji se obavljaju u interesu lokalne, regionalne ili nacionalne političke zajednice javni su poslovi i kao takvi su određeni propisom lokalnog, regionalnog ili državnog karaktera. Političke zajednice su zajednice građana određene interesno, organizacijski te prostorno. Lokalne, regionalne i nacionalne političke zajednice razlikuju se po tome što imaju određeni prostorni opseg. Javni poslovi tih zajednica nazivaju se lokalnim, regionalnim i državnim (javnim) poslovima.⁴

Javna uprava odraz je institucionalnih temelja načina upravljanja državom⁵. Javna uprava se bavi potrebama društva i funkcionira na temelju organizacijskih struktura, uloga, odnosa, procesa, politika i programa te utječe na održivo gospodarsko

3 Koprić I., Upravne reforme, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 11-12

4 Koprić I., Marčetić G., Musa A, Đulabić V, Lalić Novak G.(2021) Upravna znanost: Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Studijski centar za javnu upravu i javne financije Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu str. 1

5 Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta javne uprave citirano prema: Holmberg S., Rothstein, B., Good Government: The Relevance of Political Science, Edward Elgar Publishing, 2012.

blagostanje⁶, dobrobit ljudi⁷ i socijalnu koheziju kao i na društveno povjerenje te utvrđuje uvjete za stvaranje javne vrijednosti⁸.

Institucije imaju temeljnu ulogu u smanjenju nesigurnosti i omogućivanju dugoročnog blagostanja te utvrđivanju odgovarajućih poticaja. Zbog nedostataka u funkcioniranju javne uprave mogu nastati prepreke za funkcioniranje jedinstvenog tržišta, za ulaganja na regionalnoj i lokalnoj razini⁹ kao i za inovacije.

Neke države članice EU-a su ustrajne u svojem nastojanju da poboljšaju rezultate svojih uprava, dok neke trebaju preispitati sastavnice svojeg administrativnog sustava. Zbog trenutačnog tempa društvenih, gospodarskih i tehnoloških promjena sve će se javne uprave morati prilagoditi novim stvarnostima.

EU podupire nastojanja u tom području putem financiranja, analiza, tehničkih normi i instrumenata, smjernica, razmjena među stručnjacima i tehničke pomoći¹⁰.

3.1. Državna uprava

Državna uprava sastavni je dio šireg pojma javne uprave koji obuhvaća državnu upravu, područnu i lokalnu regionalnu samoupravu (teritorijalna samouprava) te javne službe kojima je zajednički cilj zadovoljavanje javnih potreba i općih interesa.

Državnu upravu čine ministarstva i druge državne upravne organizacije (središnji državni uredi, državni zavodi, državne uprave), a posebnim zakonom se mogu ustrojiti državni inspektorati, za inspekcijski nadzor u više upravnih područja, te državna ravnateljstva, za jedno ili više upravnih područja u kojima se uglavnom

6 Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta javne uprave citirano prema: Kaufmann D., Kraay A., Zoido-Lobaton P., Governance Matters, Policy Research Working Paper 2196

7 Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta Javne uprave citirano prema: Hallerod B., Rothstein B., Nandy S., Daoud, A., „Bad governance and poor children: a comparative analysis of government efficiency and severe child deprivation in 68 Low- and middle –income countries“, World Development, broj 48, kolovoz 2013., str. 19.-31.

8 Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta javne uprave str. 1 - Javna je vrijednost ona vrijednost koja je zajednička svim subjektima u društvu: građanima, poduzećima, organizacijama i neformalnim skupinama. Ona proizlazi iz svih odluka o raspodjeli sredstava koje donose svi dionici u društvu u cjelini.

9 Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta javne uprave citirano prema: Odbor regija, Rezultati internetskog savjetovanja Odbora regija o preprekama za ulaganja na lokalnoj i regionalnoj razini, tajništvo Povjerenstva za gospodarsku politiku (ECON), Bruxelles, rujan 2016.

10 Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta javne uprave str. 1

obavljaju poslovi zaštite pravnog poretka, života i opće sigurnosti te drugi poslovi od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku, kao i druge državne upravne organizacije s posebnim nazivima, načinom rada i ustrojstvom.¹¹ Ministarstvima rukovode ministri, koji su također u parlamentarnim sustavima, članovi vlade. Druge upravne organizacije na državnoj razini obično ne vode članovi Vlade i imaju manju političku važnost. U tim organizacijama, kao državne upravne organizacije koje djeluju u određenom upravnom području, ali su dosta osamostaljene od ministarstva, su agencije koje su noviji fenomen.¹²

3.1.1. Poslovi državne uprave

Poslovi državne uprave su provedba državne politike, neposredna provedba zakona, inspekcijski poslovi, upravni nadzor te drugi te upravni i stručni poslovi¹³.

Provedba državne politike pokriva sljedeće poslove državne uprave: izradu nacрта strateških i planskih dokumenata, izrada nacрта prijedloga zakona, prijedloga uredbi i prijedloga drugih akata Vlade, praćenja učinkovitosti provedbe zakona, uredbi i drugih akata Vlade, zastupanje Republike Hrvatske u tijelima međunarodnih organizacija i Europske unije, europske poslove i ostvarivanje međunarodne suradnje sukladno posebnom zakonu.

Neposredna provedba zakona i drugih propisa i izravno primjenjivih propisa Europske unije pokriva sljedeće poslove državne uprave: vođenje propisanih očevidnika i drugih službenih evidencija, rješavanje u upravnim stvarima, izdavanje potvrda i drugih javnih isprava o činjenicama o kojima se vode propisani očevidnici i druge službene evidencije.

Inspekcijski nadzor obuhvaća nadzorne postupke kojima se provodi izravan uvid u opće i pojedinačne akte, način rada i uvjete nadziranih fizičkih i pravnih osoba radi utvrđivanja činjenica te poduzimanje propisanih radnji i mjera kako bi se utvrđeno poslovanje i stanje uskladilo sa zakonom i drugim propisima.

11 Zakon o sustavu državne uprave NN 66/19

12 Koprić I., Marčetić G., Musa A, Đulabić V, Lalić Novak G.(2021) Upravna znanost: Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Studijski centar za javnu upravu i javne financije Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu str. 3

13 Zakon o sustavu državne uprave NN 66/19

Upravni nadzor provodi nadzorne postupke, radnje i mjere kojima se osigurava zakonitost i pravilnost u obavljanju poslova državne uprave.

Provedbom upravnog nadzora osobito se nadzire: zakonitost i pravilnost rada te postupanja prema građanima i drugim strankama, zakonitost općih akata te osposobljenost službenih osoba za neposredno obavljanje poslova državne uprave.

Drugi upravni i stručni poslovi državne uprave obuhvaćaju: prikupljanje podataka i izradu stručnih podloga, provedba mjera za unaprjeđenje utvrđenog stanja u određenom upravnom području, davanje mišljenja fizičkim i pravnim osobama o odgovarajućoj primjeni zakona i drugih propisa, analiza i izvješća o stanju u određenom upravnom području, pružanje pravne i stručne pomoći, ostvarivanje stručne suradnje.

Posao državne uprave je svaki posao koji je zakonom kojim se uređuje pojedino upravno područje koje je zakonom povjeren određenoj pravnoj osobi, a određen kao posao koji se obavlja kao javna ovlast¹⁴.

Vlada Republike Hrvatske nadzire i usmjerava sustav državne uprave¹⁵. Zakonom o sustavu državne uprave se pojedini poslovi državne uprave mogu posebnim zakonom povjeriti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ili drugim pravnim osobama (pravne osobe s javnim ovlastima).

3.1.2. Financiranje

Sredstva za rad tijela državne uprave osiguravaju se u državnom proračunu.

U državnom proračunu se, ako zakonom nije drukčije propisano, također osiguravaju i sredstva za obavljanje povjerenih poslova državne uprave.

3.1.3. Ustrojstvo državne uprave

Zakonom se uređuju ustrojstvo i poslovi državne uprave i način njihovog obavljanja. Temeljni zakonski propisi kojima se uređuje djelokrug, ustrojstvo i način rada državne uprave su Zakon o sustavu državne uprave (NN 66/19) i Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (NN 85/2020, 21/23).

¹⁴ Zakon o sustavu državne uprave NN 66/19

¹⁵ Zakon o sustavu državne uprave NN66/19

Tijela državne uprave su¹⁶:

- ministarstva
- državne upravne organizacije.

Za obavljanje poslova državne uprave u pravilu u više upravnih područja osnivaju se ministarstva.

U sastavu ministarstva osnivaju se najmanje dvije upravne organizacije. Upravne organizacije u sastavu ministarstava ustrojavaju se kao:

- uprave, za jedno ili više upravnih područja u kojima se uglavnom obavlja neposredna provedba zakona, provedba državne politike i upravni nadzor s određenim stupnjem samostalnosti u radu
- zavodi, za jedno ili više upravnih područja u kojima se uglavnom obavljaju stručno-analitički poslovi koji zahtijevaju viši stupanj samostalnosti te posebne načine rada i uvjete unutar ministarstva
- inspektorati, za inspekcijski nadzor u jednom ili više upravnih područja, s višim stupnjem samostalnosti u radu

U sastavu ministarstva, posebnim zakonom mogu se ustrojiti ravnateljstva, uredi i druge upravne organizacije s posebnim ustrojem, stupnjem samostalnosti i načinom rada, radi obavljanja poslova zaštite pravnog poretka, života i opće sigurnosti i drugih poslova od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku ili poslova državne uprave i drugih poslova čije je obavljanje nužno za provedbu pravno obvezujućih akata Europske unije.

Ministar je čelnik ministarstva.

Ministarstvo može imati jednog ili više državnih tajnika koji provode utvrđenu politiku Vlade u jednom ili više upravnih područja, prema nalogu i ovlaštenju ministra.

U slučaju spriječenosti ili odsutnosti ministar odlukom određuje državnog tajnika koji ga zamjenjuje.

Državni tajnik za svoj rad odgovara ministru i Vladi.

16 <https://mpu.gov.hr/kutak-za-sluzbenike-24748/drzavna-uprava/15079>

Predsjednik Vlade određuje državnog tajnika koji upravlja ministarstvom do stupanja na dužnost novoga ministra, ako ministru prestane dužnost prije isteka mandata.

Državni dužnosnici su ministar i državni tajnici.

Državne upravne organizacije formiraju se za obavljanje poslova državne uprave i drugih poslova čije obavljanje zahtijeva osobitu samostalnost u radu ili primjenu posebnih uvjeta i načina rada ili je nužno za provedbu pravno obvezujućih akata Europske unije.

Državne upravne organizacije osnivaju se kao: državne uprave, za jedno ili više upravnih područja u kojima se uglavnom obavljaju poslovi neposredne provedbe zakona, središnji državni uredi, za jedno ili više upravnih područja u kojima se obavljaju poslovi državne uprave od posebnog značenja za učinkovitiji rad Vlade, državni zavodi, za jedno ili više upravnih područja u kojima se većinom obavljaju stručno-analitički poslovi koje je neophodno obavljati u okviru državne uprave.

Državni inspektorati mogu se posebnim zakonom ustrojiti za inspekcijski nadzor u više upravnih područja, te državna ravnateljstva, za jedno ili više upravnih područja u kojima se pretežito obavljaju poslovi zaštite pravnog poretka, života i opće sigurnosti te drugi poslovi od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku, kao i druge državne upravne organizacije s posebnim nazivima, ustrojstvom i načinom rada.

Državni tajnik središnjeg državnog ureda je čelnik državne upravne organizacije, za središnje državne urede, glavni ravnatelj, za državne uprave, državna ravnateljstva i državne zavode, glavni državni inspektor, za državne inspektorate. Za svoj rad čelnik državne upravne organizacije odgovara Vladi.

Čelnik državne upravne organizacije ima zamjenika koji ga zamjenjuje u slučaju odsutnosti ili spriječenosti te obavlja i druge poslove po ovlaštenju čelnika. Zamjenik odgovara čelniku državne upravne organizacije i Vladi za svoj rad.

4. POREZNA UPRAVA

Porezna uprava je jedinstvena i samostalna upravna organizacija u sastavu Ministarstva čija je temeljna zadaća primjena i nadzor promjene propisa o prikupljanju doprinosa i poreznih propisa.

Djeluje pod nazivom Ministarstvo financija, Porezna uprava.

4.1. Poslovi Porezne uprave

Porezna uprava u svom djelokrugu rada objedinjuje sljedeće poslove:

- prikuplja, evidentira, obrađuje i provjerava podatke ključne za utvrđivanje porezne osnovice i naplate poreza, doprinosa i drugih javnih davanja;
- utvrđuje porezne obveze, doprinose i druga javna davanja;
- sklapa sporazume o transfernim cijenama i sporazume o dobrovoljnom ispunjavanju poreznih obveza;
- uspostavlja i razvija sustav servisa, informira i educira porezne obveznike kako bi lakše ispunili obveze i ostvarili prava te izrađuje obvezujuća mišljenja;
- organizira, kontrolira i prati naplate poreza, doprinosa i javnih davanja;
- provodi nadzor poslovanja poreznih obveznika u primjeni propisa iz nadležnosti Porezne uprave;
- suzbija porezne prijevare;
- vodi prekršajne postupke;
- analizira podatke o obračunatim i naplaćenim porezima, doprinosima i drugim javnim davanjima te planira porezne prihode;
- predlaže unaprjeđenje porezne politike i poreznog sustava;
- prati i analizira primjene poreznih propisa i poreznih sustava u državama članicama Europske unije i sudjeluje u radu institucija Europske unije te provodi naplatu i ovrhu poreza, doprinosa i drugih javnih davanja;
- provodi ovrhu radi naplate proračunskih prihoda čije je utvrđivanje i naplata u djelokrugu drugih ustrojstvenih jedinica Ministarstva te ovrhu radi naplate drugih javnih davanja po zahtjevima javnopravnih tijela i sudova u skladu s posebnim propisima;
- prikuplja i obrađuje podatke putem jedinstvenog informacijskog sustava;
- međuinstitucionalno surađuje s javnopravnim tijelima koja vode službene evidencije;
- obavlja poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe prihoda jedinicama lokalne i područne(regionalne) samouprave, i drugih javnih davanja;

- te obavlja i druge poslove koji su joj stavljeni u nadležnost prema posebnim propisima

4.2. Porezna tijela i porezni obveznici

Koncepcija odnosa između poreznih tijela i poreznih obveznika ne utječe samo na interakciju i komunikaciju između sudionika poreznog sustava već i na značenje pojma poreza i preobrazba pojedinih poreznopravnih instituta. Pritom su važna dva pojma: dobrovoljno udovoljavanje poreznim obvezama (voluntary tax compliance) nastalo kao dogovor na disfunkcionalnosti u odnosu između poreznih obveznika i poreznih tijela. Trideset godina poslije primjećuje se zaoštavanje odnosa između poreznih obveznika i poreznih tijela te traženje rješenja. Na toj podlozi nastaje drugi model koji se osniva na suradnji stranaka u postupku udovoljavanja poreznim obvezama (co-operative compliance). Jednom od velikih promjena u odnosu između poreznih tijela i sudionika poreznog sustava ističe se zaokret u paradigmi pristupa i ponašanja poreznih tijela. Zapravo, postojeću paradigmu opisanu kao odnos „policajca i lopova“¹⁷ postupno zamjenjuje paradigma utemeljena na načelima povjerenja i suradnje. Prema tome, porezni obveznik za porezna tijela postaje partner i suradnik, a ne više utajivač poreza. Na tu promjenu je utjecalo više čimbenika, a prije svega društveni kontekst. Kriza javnih rashoda obilježena je sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća kada se događaju velike promjene u javnom sektoru koje su doprinijele razvoju novih javnih politika. Prema Bouvieru (2010) poboljšanje odnosa s poreznim obveznicima postaje jedan od glavnih izazova poreznih tijela u duhu suvremenih načina prilagodbe na njihovo okruženje.

Drugo je teorijska evolucija. Njezino je ishodište pojam plaćanja poreza kao građanske vrline; pristajanja na porez (franc. *Civisme*¹⁸ fiscal, engl. Tax compliance). Zapravo, naglasak je na spremnosti i dobroj volji za plaćanje poreza, a ne njegova prisilnost i obveznost. Što sve utječe na ponašanje poreznih obveznika i njihovu odluku o dobrovoljnom udovoljavanju poreznim obvezama jedno je od važnijih pitanja. Zbog toga dolazi do nastajanja tzv. socijalno-psihološkog modela kojim se

17 Rogić Lugarić T., Porezna tijela i porezni obveznici: od policajca i lopova do suradnika, str. 342

18 Pojam označava poštovanje građanina prema društvu u kojem živi i njegovim pravima, posebice zakonima; implicira poznavanje svojih prava, ali i dužnosti. Citirano prema: Rogić Lugarić T., Porezna tijela i porezni obveznici: od policajca i lopova do suradnika str. 343

objašnjava ne(udovoljavanje) poreznim obvezama. Prema tom modelu porezni obveznik udovoljava svojim obvezama zato što slijedi određene društvene ili osobne norme, a ne zbog straha od poreznih kazni ili mogućeg otkrivanja. Na temelju tog modela smatra se da bi porezne kazne trebale biti dopunjene mehanizmima i normama koje će jačati i poticati udovoljavanje poreznim obvezama utemeljeno na standardima i vrijednostima npr. naglašavati pravičnost i poticati povjerenje.

5. MODERNIZACIJA POREZNE UPRAVE

Modernizacija Porezne uprave je bitna radi jačanja djelotvornosti, učinkovitosti, transparentnosti i odgovornosti Porezne uprave kako bi se spriječila mogućnost porezne evazije.

Neke od mjera modernizacije¹⁹ Porezne uprave predviđenih za razdoblje 2021.-2024. su mjerenje radne učinkovitosti, smanjenje stope poreza na dobit s 12% na 10% za obveznike s godišnjim prihodom do 995421.06€ (7,5 milijuna kuna), smanjenje stope poreza na dohodak, djelotvorno upravljanje ljudskim potencijalima, jačanje administrativnih i IT kapaciteta u području poreznog nadzora i borbe protiv utaje poreza, digitalna transformacija Porezne uprave, eTestiranje kandidata, razvoj i unapređenje elektroničke komunikacije u ovršnom postupku te implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom – Fiskalizacija 2.0.

5.1. Mjerenje radne učinkovitosti

Svrha mjere je pravodobno i učinkovito prikupljanje poreznih i drugih javnih prihoda, čemu će pridonijeti implementiran i izrađen sustav napredovanja, ocjenjivanja i nagrađivanja službenika, koji će omogućiti provedbu godišnje procjene radne učinkovitosti službenika Porezne uprave, što će se izvoditi kroz aplikaciju za mjerenje radne učinkovitosti prema zakonskom kriteriju za godišnje ocjenjivanje.

¹⁹ Provedbeni plan Ministarstva financija za razdoblje 2021.-2024.

5.2. Smanjenje stope poreza na dobit s 12% na 10% za obveznike s godišnjem prihodom do 995,421,06€ (7,5 milijuna kuna)

Ciljevi koji se odnose na porezni sustav i cjelovitu poreznu reformu su između ostalog utvrđeni programom Vlade Republike Hrvatske za mandat 2016.-2020. Temeljem sveobuhvatne analize poreznog sustava provedene 2016. postavljeni su ciljevi porezne reforme: ostvarenje administrativnog rasterećenja, uvođenje instituta za veće pravne sigurnosti za porezne obveznike, smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, postizanje jednostavnog i socijalno pravednijeg poreznog sustava.

Program Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2021.-2024. sveobuhvatan je prikaz prioriteta područja, aktivnosti i mjera kojima će se u okviru ovlasti postići ekonomska suverenost, perspektivna budućnost, socijalna sigurnost, osnažena državnost i globalna prepoznatljivost.

Gospodarski oporavak je jedan od postavljenih ciljeva Programa Vlade Republike Hrvatske. Mjere koje su već poduzete kako bi se ostvarili ciljevi su sljedeće: smanjena je stopa poreza na dobit s 12% na 10% za tvrtke s godišnjim prihodom do 995.421.06€ (7,5 milijuna kuna), smanjene su stope poreza na dohodak s 12% na 10%, s 24% na 20% odnosno s 36% na 30%. To će utjecati na dodatno rasterećenje obveznika poreza na dohodak, porezno će se smanjiti rad i poduzetništvo kako bi se povećao raspoloživi dohodak te kako bi se smanjila porezna evazija.

Procjenjuje se da će navedene promjene u porezu na dohodak rezultirati smanjenjem prihoda u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s osnove poreza na dohodak u ukupnom iznosu od 1,9 milijardi kuna, od čega se procjenjuje da se 1,67 milijardi kuna odnosi na smanjenje stope s 36% na 30%, smanjenje stope s 24% na 20% te smanjenje stope s 12% na 10% i to za dohodak ostvaren s osnove nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti i drugog dohotka.

Usvojenim dopunama i izmjenama Zakona o porezu na dobit, predviđa se dodatno porezno rasterećenje u cilju poticaja gospodarstvu općenito, a posebno srednjih i malih poreznih obveznika. Obzirom na navedeno od 2021. godine veći broj poreznih obveznika prilikom utvrđivanja godišnje porezne obveze koristi će poreznu stopu od

10% a ne od 12% čime će se obuhvatiti 93% svih poduzetnika te se očekuje kako će zbog toga prihodi s osnove poreza na dobiti biti manji za 125 milijuna kuna.

U narednom razdoblju nastaviti će se s daljnjim pojednostavljenjem poreznog sustava, povećanjem njegove pravednosti proširivanjem poreznih osnovica i smanjivanjem ukupnog poreznog opterećenja građana i poduzetnika. Također, u Programu Vlade Republike Hrvatske do 2024. godine predviđeno je snižavanje stope PDV-a na 13% za svu hranu kao i ukidanje poreza na promet nekretninama.

5.3. Djelotvorno upravljanje ljudskim potencijalima

Svrha ove mjere je pravodobno i učinkovito prikupljanje poreznih i drugih javnih prihoda, čemu će pridonijeti provedba Plana stručnog osposobljavanja, koja se provodi kontinuirano na godišnjoj razini.

5.4. Jačanje administrativnih i IT kapaciteta u području poreznog nadzora i borbe protiv utaje poreza

Svrha provedbene mjere je:

- olakšavanje pristupa i unaprjeđenje usluga Porezne uprave za porezne obveznike
- unaprjeđenje i podrška aktivnostima provjere i neizravnog nadzora službenicima ispostave
- unaprjeđenje i podrška pružanju usluga službenicima Porezne uprave putem Help Deska-a
- unaprjeđenje i podrška nadzornih aktivnosti za borbu protiv utaje poreza
- unaprjeđenje i podrška naplatnim i ovršnim aktivnostima

5.5. Digitalna transformacija Porezne uprave

Svrha provedbe digitalne transformacije je modernizacija Informacijskog sustava Porezne uprave kako bi se uspostavio dugoročno održivi informacijski sustav s oformljenim upravljačkim okvirom koji će pružiti cjelovitu ICT potporu procesu digitalizacije poslovanja te osigurati mehanizme za strateško upravljanje promjenama.

5.6. ETestiranje kandidata

Svrha eTestiranja kandidata je transparentnost u procesu prijama kandidata u državnu službu, čemu će doprinijeti aplikacija za obradu prijava kandidata, koja će omogućiti najveći udio online prijava, skraćivanja procesa obrade prijava kandidata i skraćivanje procesa testiranja kandidata.

5.7. Razvoj i unaprjeđenje elektroničke komunikacije u ovršnom postupku

Razvoj elektroničke komunikacije s poreznim obveznicima u ovršnom postupku doprinijeti će boljoj obaviještenosti dužnika o njihovim obvezama i utjecati na prevenciju nastanka dugovanja kao i ubrzanju procesa ovrhe i smanjenju troškova. Također će dovesti do pravilnog i ujednačenog postupanja Porezne uprave u ovršnom postupku.

Povećanje učinkovitosti rada službenika Porezne uprave te poboljšanje naplate poreznog duga, omogućiti će se automatizacijom izdavanja mjera naplate duga i daljnjim razvojem elektroničke komunikacije s poreznim obveznicima.

Bitne točke ostvarenja mjere su:

- početak slanja automatiziranog podsjetnika o dospijeću obveze u korisnički pretinac
- početak slanja automatizirane opomene u korisnički pretinac
- početak slanja automatiziranog rješenja o ovrsi na novčanim sredstvima u korisnički pretinac

Provedbom navedenih mjera ubrzat će se i pojednostaviti postupanje Porezne uprave u procesima prisilne i dobrovoljne naplate javnih prihoda, te će samim time u doprinijeti modernizacije državne uprave.

5.8. Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom – Fiskalizacija 2.0

Svrha ove mjere je uspostava sustava za registraciju bezgotovinskih eRačuna u Poreznoj upravi na jedinstvenom mjestu. Ministarstvo financija, Porezna uprava nositelj je ovog projekta koji se financira iz bespovratnih sredstava programa Nacionalnog plana oporavka i otpornosti za razdoblje 2021.-2026. godine.

U okviru projekta Fiskalizacija 2.0 planira se

- uspostava sustava za prijavu bezgotovinskih računa Poreznoj upravi i to računa koji se danas izdaju prema tijelima državne uprave – fiskalizacija računa koji se izdaju u B2G (eng. Business to Government) segmentu
- implementaciju sustava bezgotovinskog plaćanja putem elektroničkog računa (eRačuna) u segmentu B2B (Business to business) s integriranom e-arhivom te aktivnim, jedinstvenim i naprednim online knjigovodstvom u sustavu PDV-a
- uspostava aplikacije koja je besplatna i koja će biti omogućena malim poreznim obveznicima za izdavanje eRačuna kojima bi troškovi uvođenja bili nerazmjerni koristima koje bi dobili iz takvog načina poslovanja.

Cilj je Projekta Fiskalizacija 2.0. uspostava sustava za fiskaliziranje računa koji se izdaju u gospodarstvu (B2B) uz implementaciju sustava bezgotovinskog plaćanja putem e-Računa s integriranom e-arhivom te jedinstvenim, naprednim i aktivnim online knjigovodstvom u sustavu PDV-a kako bi se osigurao niz koristi za sve sudionike i poslovne subjekte, a to su olakšane porezne prijave, transparentno poslovanje i mogućnost uvida u rokove plaćanja i poštivanje rokova plaćanja, aktualne provjere boniteta, smanjenje broja potrebnih obrazaca (porezno knjigovodstvo), točnost ispunjavanja poreznih obveza te u znatnoj mjeri njihova pred ispunjenost podacima s platforme e-Račun, smanjivanje broja kopija računa i njihovo arhiviranje putem Internet posrednika, mogućnost slanja priloga računu i rasterećenje papirologije, poslovni subjekti imaju podršku za konkurentnije i učinkovitije poslovanje u nacionalnom i globalnom kontekstu, mogućnost povezivanja i praćenja računa i prevencija poreznih prevara vezanih uz povrat PDV-a, bolja interoperabilnost između

aktera koji su uključeni u proces naplate, te doprinos zaštiti okoliša upotrebom digitalne umjesto papirnatih arhiva računa.²⁰

6. E-POREZNA

Jedinstveni portal Porezne (ePorezna-JPPU) središnje je mjesto na kojem porezni obveznici mogu pristupiti elektroničkim uslugama Porezne uprave prema načelu One-Step-Shop²¹.

Usluge koje su dostupne uključuju podnošenje obrazaca i zahtjeva, zaprimanje akata, upravljanje podacima poreznog obveznika te mnoge druge²².

Putem sustava ePorezna – JPPU može se na jednostavan i brz način koristiti elektroničke usluge Porezne uprave u bilo koje vrijeme i s bilo kojeg mjesta. Nepovredivost i tajnost podataka je zajamčena te je korištenje aplikacije sigurno.

Kroz sustav e-Porezna – JPPU porezni obveznici i opunomoćenici poreznog obveznika mogu na efikasan način²³:

- Upravljanje podacima poreznog obveznika
- Podnositi obrasce
- Pregledavati porezne i druge podatke u evidenciji Porezne uprave
- Zaprimati obavijesti i informacije
- Zaprimati akte elektroničkim putem
- Tražiti preknjiženje sredstava
- Tražiti povezivanje nepovezanih uplata JOPPD obrasca
- Ostvarivati elektroničku komunikaciju s Poreznom upravom s ciljem ispunjenja poreznih obveza
- Tražiti povrat poreza
- Podnositi zahtjeve
- I drugo

20 https://www.porezna-uprava.hr/HR_projekti/Stranice/Fiskalizacija_2.0.aspx

21 Načelo pružanja potpune usluge na jednom mjestu.

22 <https://e-porezna.porezna-uprava.hr/Pages/Ousluzi.aspx>

23 <https://e-porezna.porezna-uprava.hr/Pages/Ousluzi.aspx>

6.1.Cilj e-Porezne

Cilj e-Porezne je olakšati, ubrzati i pojednostaviti ispunjavanje obveza prema Poreznoj upravi te osigurati informiranost poreznih obveznika o njihovim pravima i obvezama. Podnošenje poreznih prijava i obrazaca elektronički valjalo bi, zamijeniti obvezu ručnog popunjavanja papirnih prijava i obrazaca te predaju nadležnim ispostavama Porezne uprave, što će obveznicima smanjiti troškove, uz povećanje učinkovitosti rada Porezne uprave. Elektroničko podnošenje poreznih prijava za Poreznu upravu podrazumijeva brže utvrđivanje poreznih obveza te učinkovitije i racionalnije iskorištavanje radnog vremena službenika²⁴.

Korištenje elektroničkih usluga Porezne uprave pruža određene prednosti kao što su: ušteda vremena – nema potrebe fizičkog odlaska u ispostavu, mogućnost komunikacije s Poreznom upravom 24 sata dnevno/365 dana godišnje, mogućnost korištenja posrednika (npr. Knjigovodstvenih servisa) za elektroničko poslovanje, transparentno poslovanje s tijelima državne uprave.

Korištenje aplikacije ePorezna, osigurava na brz i jednostavan način predaju obrazaca, provjeru statusa poslanih obrazaca ili pregled porezno knjigovodstvene kartice.

6.2. Kako postati korisnik?

Osnovni preduvjet za pristup elektroničkim uslugama Porezne uprave je posjedovanje elektroničke vjerodajnice unutar sustava NIAS (Nacionalni identifikacijski i autentifikacijski sustav). Ovisno o vrsti poreznog obveznika i traženoj elektroničkoj usluzi sustav ePorezna – JPPU zahtjeva različitu sigurnosnu razinu NIAS vjerodajnice. Ovisno o vrsti vjerodajnice korisnik mora provesti potrebne tehničke radnje prema uputama izdavatelja vjerodajnice (instalacija aplikacije na računalo ili pametni telefon, podrške za pametnu karticu i sl.)

Sve osobne vjerodajnice dostupne unutar sustava NIAS građani mogu koristiti.

24 Horvat M., Piskač J., (2012) „ePorezna – elektronička usluga Porezne uprave“, Porezni vjesnik 2/2012, str. 15

6.2.1. Poslovni korisnici usluga e-Porezne

Građanin koji je i osoba ovlaštena za zastupanje poslovnog subjekta (vlasnik obrta, direktor, član uprave...) može koristiti i poslovnu vjerodajnicu za sebe kao građanina (npr. Poslovni certifikat Fine ili AKD-a).

Osobe ovlaštene za zastupanje poslovnog subjekta mogu koristiti sve osobne i poslovne NIAS vjerodajnice za pristup sustavu ePorezna – JPPU. Sustav će pokrenuti registraciju korisnika kada prepozna da se radi o ovlaštenoj osobi.

U postupku registracije korisniku će se dodijeliti sva potrebna ovlaštenja.

Prokurist se ne može automatski registrirati za korištenje sustava ePorezna zato što ne može prenositi ovlaštenja na drugu osobu. Zakonski zastupnik može prokuristi dodijeliti ovlaštenje na NIAS vjerodajnicu za korištenje sustava ePorezna kroz modul „Upravljanje ovlaštenjima“ ili putem obrasca punomoći.

Za dostavu obrazaca koji zahtijevaju elektronički potpis potrebno je posjedovati kvalificirani certifikat izdan od nacionalnog izdavatelja certifikata (elektronička osobna iskaznica, AKD/Fina osobni ili poslovni certifikati)

6.3. Zašto e-Porezna?

- Prate se standardi razvoja digitalnog društva²⁵,
- olakšava se, pojednostavljuje i ubrzava ispunjenje obveza prema Poreznoj upravi,
- Unaprjeđuju se poslovni procesi korištenjem informacijskih tehnologija,
- Osigurava se bolja informiranost o pravim i obvezama

Putem ePorezna-JPPU korisnici mogu potpisivati, popunjavati i slati elektroničke obrasce. Također korisnicima je omogućeno:

- Učitavanje, potpisivanje i slanje prethodno pripremljenih XML datoteka generiranih u računovodstvenim programima korisnika. Za prilagodbu računovodstvenih programa na portalu su dostupne XML Sheme i primjeri.

25 <https://e-porezna.porezna-uprava.hr/Pages/Ousluzi.aspx>

- Korištenje G2B web usluge osigurava poreznim obveznicima elektroničko podnošenje obrazaca bez upotrebe grafičkog korisničkog sučelja ePorezne. Na portalu su dostupne sheme i primjeri, kao i tehnička specifikacija.

6.3.1. Prednosti komunikacije putem sustava e-Porezna za porezne obveznike

Slanjem većeg broja potpisanih obrazaca prijava i izvješća Poreznoj upravi putem sustava ePorezna za poreznog obveznika predstavlja:

- Mogućnost brze dostave podnesaka Poreznoj upravi,
- Smanjenje papirnatih dokumentacije i radnih sati potrošenih na pripremanje iste i osobni dolazak u nadležnu Poreznu upravu radi predaje dokumentacije.

6.3.2. Prednosti komunikacije putem sustava e-Porezna za Poreznu upravu

Sa stajališta Porezne uprave ovaj način komunikacije omogućuje:

- Brži pristup podacima koji su važni za utvrđivanje poreznih obveza,
- Efikasniju provjeru točnosti i pravovremenosti ispunjavanja obveza od strane poreznih obveznika te bržu reakciju Porezne uprave u slučajevima kada porezni obveznik nepotpuno ili nepravovremeno iskazuje svoje obveze,
- Brže pretraživanje podataka iz poreznih prijava i izvješća koja se dostavljaju Poreznoj upravi.

7. DIGITALNI CERTIFIKAT

Potpisivanje zahtjeva i obrazaca za prigovor ili žalbu u aplikaciji JPPU obavlja se elektroničkim potpisom²⁶. Za elektronički se potpis koriste digitalni certifikati izdani od FINA-e, certifikati na elektroničkoj osobnoj iskaznici (AKD HRIDCA) ili komercijalni osobni certifikati (AKD KIDCA), a mogu biti izdani korisniku na USB uređaju ili čip kartici.

Iznimka su porezni obveznici koji dohodak i porez na dohodak utvrđuju u paušalnom iznosu te građani. Oni mogu zahtjeve i obrasce dostavljati s vjerodajnicom

²⁶ <https://e-porezna.porezna-uprava.hr/Upute/ePorezna-Korisnicki-Prirucnik.pdf>

sigurnosne razine 3 sukladno članku 63. St. 4. i 5. Pravilnika o općem poreznom zakonu (NN45/19, 35/20, 43/20)

Certificirani pružatelji usluga certificiranja u RH registrirani kod Ministarstva gospodarstva su Fina i AKD. Za nabavu FINA certifikata potrebo je u FINA-i predati zahtjev za izdavanje digitalnih certifikata. Neke poslovne banke (ZABA, RBA, PBZ banka, Slatinska banka, OTP banka) na svojim čip-karticama ili drugim medijima za pohranu certifikata pored certifikata banke nude i opciju dodatnih certifikata FINA-e koji se mogu koristiti i za elektroničke usluge Porezne uprave.

Programsku podršku za USB key/tokene FINA-e ili poslovnih banaka ili za čip kartice, korisnik treba instalirati prema dobivenim uputama, nakon što preuzme digitalne certifikate²⁷.

AKD certifikati izdaju se na elektroničkim osobnim iskaznicama u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova (MUP). Nakon preuzimanja elektroničke osobne iskaznice potrebno je izvršiti registraciju prema uputama MUP-a. AKD izdaje i komercijalne certifikate (poslovne i osobne) čije se izdavanje može zatražiti u ADK-u.

7.1. Kako se registrirati

Registracija odgovornih osoba je automatska i pokreće se tokom ulaska u aplikaciju za nekog poreznog obveznika, dok se registracija opunomoćenika obavlja putem obrasca punomoći ili putem zahtjeva za registraciju (za odgovorne osobe).

-REGISTRACIJA PUTEM PUNOMOĆI – omogućuje dodjelu ovlaštenja u slučaju kada opunomoćitelj nema mogućnost dodijeliti ovlaštenja elektroničkim putem odnosno kada nema potrebno sredstvo za autentifikaciju (digitalni certifikat) kako bi pristupio aplikativnom modulu za upravljanje ovlaštenjima. Tada je potrebno ispuniti obrazac punomoći, potpisati ga vlastoručno od strane opunomoćenika i opunomoćitelja te dostaviti u ispostavu Porezne uprave. Obrazac punomoći može se popuniti putem web obrasca koji je dostupan na početnoj stranici unutar ulaza za poslovne subjekte pod opcijom „Registracija“ gdje je potrebno odabrati „Punomoć“.

- ELEKTRONIČKA REGISTRACIJA – dostupna je za poreznog obveznika, odnosno osobu ovlaštenu za zastupanje poslovnog subjekta (vlasnik obrta, član uprave,

27 <http://www.fina.hr/sto-je-to-digitalni-certifikati>

direktor...) koja dodijele ovlaštenja, registracija je trenutna i potrebno ju je provesti samo jednom. Nakon registracije porezni obveznik može koristiti aplikaciju. Nakon provedene registracije porezni obveznik/korisnik putem elektroničke usluge „Upravljanje ovlaštenjima“ u aplikaciji može sam upravljati ovlaštenjima za svoj poslovni subjekt, ukidati i dodijeljivati ovlaštenja drugim korisnicima (odjela/ukidanje). Istim postupkom registrirani korisnik se može i odregistrirati. Aplikacija će prepoznati da se radi o registriranom korisniku i ponudit će mu mogućnost odregistracije. Odregistracija moguća je samo za korisnike koji su se registrirali elektroničkim putem i koji još uvijek posjeduju važeći digitalni certifikat klikom na gumb „Odregistriraj me“. Sva ovlaštenja korisnika brišu se odregistracijom.

8. E-GRADANI

Sustav e-Građani uspostavljen je od strane Vlade Republike Hrvatske s ciljem modernizacije, ubrzanja i jednostavnije komunikacije građana i javnog sektora, kao i povećanja transparentnosti pružanja javnih usluga.

Sustav e-Građani čine:

- Središnji državni portal
- Korisnički pretinac
- Nacionalni identifikacijski i autentifikacijski sustav²⁸

Značajke predstavljaju naprednu i sigurnu elektroničku komunikaciju s javnim sektorom, a Osobni korisnički pretinac omogućava izravan pristup elektroničkim uslugama javne uprave²⁹ i primanje osobnih elektroničkih poruka javne uprave.

Da bi građani mogli elektroničkim putem podnositi obrasce i razne zahtjeve putem sustava e-Porezna kojem se može pristupiti preko usluge e-Građani omogućuje Ministarstvo financija, Porezna uprava.

Za slanje Zahtjeva za izdavanje porezne potvrde i zahtjeva Izdavanje/izmjena PK (Porezne kartice) potrebno je posjedovanje NIAS vjerodajnice niske razine sigurnosti (1) (primjerice ePass, ePošta, AAI@EDuHr korisničko ime i lozinka) dok korištenje vjerodajnica značajne razine sigurnosti (2) (primjerice mToken, Fina Soft certifikat

28 <https://pretinac.gov.hr/KorisnickiPretinac/eGradani.html>

29 Strategija e-Hrvatska 2020.(2017) Ministarstvo uprave, str. 27

token/m-token uređaji banaka koje su povezane sa sustavom NIAS) i visoke razine sigurnosti (3) (primjerice eOI – elektronička osobna iskaznica, AKD certifikat, FinaCert RDC osobni i poslovni certifikat) nema ograničenja te se s tim razinama vjerodajnica mogu podnositi svi zahtjevi i obrasci građana.

8.1. Tko sve može postati e-Građanin?

E-Građani, portal e-usluga i informacija Republike Hrvatske, mogu koristiti svi hrvatski državljani, digitalni nomadi i svi strani državljani (EU, non EU, EEA) s boravištem u Hrvatskoj³⁰.

Na portal se prijavljuje jednom od prihvaćenih vjerodajnica u RH.

Portal e-Građana mogu koristiti:

- Svi hrvatski državljani
- Državljan EU/EEA s boravištem u Hrvatskoj
- Državljan zemalja izvan EU s boravištem u Hrvatskoj
- Digitalni nomadi
- Državljan EU preko čvora za prekograničnu suradnju

8.1.1. Što je to vjerodajnica?

Kako bismo dokazali svoj identitet, služimo se javnim ispravama (npr. Osobnom iskaznicom, putovnicom i sl.). U digitalnom svijetu, e-Građana, elektronički identitet dokazujemo vjerodajnicom, a to može biti npr. Token za Internet bankarstvo.

8.1.2. Zašto su razine sigurnosti bitne?

Vjerodajnice i e-usluge portala e-Građani podijeljene su u 3 razine sigurnosti ((3) Visoka, (2) Značajna i (1) Niska).

Vjerodajnica osigurava pristup uslugama iste i niže sigurnosne razine.

30 <https://uprava.gov.hr/postanite-e-gradjani/867>

8.2. Trenutno dostupne usluge e-usluge Porezne uprave u sklopu sustava e-Građani

Sustav e-Građani nudi mnogobrojne usluge dostupne svim građanima. Broj usluga s vremenom postoje sve veći, te se time povećava se i broj korisnika usluga putem interneta. Javna uprava trudi se korisnicima pružiti što više usluga putem sustava e-Građani jer se time štedi vrijeme i novac građana, kao i javne uprave. Važno je napomenuti da se vodi posebna pozornost o zaštiti podataka te sigurnosnim značajkama u korištenju usluga putem interneta³¹.

NIAS vjerodajnice niske razine sigurnosti (1)

- Zahtjev za izdavanje porezne potvrde

- potvrda o stanju duga
 - izdaje se u svrhu bankovnog poslovanja,
 - za potrebe HZZ-a,
 - za sudjelovanje na javnom natječaju,
 - dobivanja potpore i dr.
- potvrda o visini dohodaka i primitaka (kalendarska godina, tromjesečje, mjesec, počevši od početka 2014.)
 - u svrhu reguliranja prava na dodjelu stipendije,
 - subvencioniranja i/ili utvrđivanja cijene vrtića,
 - bankovnog poslovanja
 - obrade EU obrazaca,
 - reguliranja prava iz sustava socijalne skrbi,
 - na osobni zahtjev i dr.
- potvrda o visini dohotka (kalendarska godina od 2005. do 2013.)

31 <https://e-porezna.porezna-uprava.hr/Pages/UslugeZaGradjane.aspx>

- za potrebe Općinskog suda,
- MUP-a,
- osobni zahtjev i dr.
- potvrda o rezidentnosti/nerezidentnosti
 - u svrhu reguliranja statusa rezidentnosti/nerezidentnosti
- potvrda o imovnom stanju
 - za oslobođenje plaćanja upravne pristojbe,
 - oslobođenje plaćanja javnobilježničke pristojbe i dr.
 - Izdavanje/izmjena PK (Porezne kartice) – zahtjev kojim se traži izdavanje ili upis promjena podataka na Obrascu PK (osobni odbitak, pripadnost općini/gradu i ostali podaci bitni za utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada)

NIAS vjerodajnice značajne razine sigurnosti (2)

- Zahtjev za zastaru
- Zahtjev za prigovor/žalbu
- Zahtjev za ovjeru PKK
- Prijava u registar poreznih obveznika (RPO)
- Zahtjev za izmjenom podataka u registru poreznih obveznika
- Zahtjev za povrat doprinosa iznad najviše osnovice
- Zahtjev za registriranje za potrebe poreza na dodanu vrijednost (obrazac PDV)
- Prijedlog za sklapanje upravnog ugovora za građane
- Prijedlog za sklapanje porezne nagodbe

Predaja obrazaca

- Obrazac ZPP-DOH - Zahtjev za priznavanjem prava na porezne olakšice u godišnjem obračunu
- Obrazac INO–IZJAVA
- Obrazac INO–DOH

- Obrazac JOPPD
- Diplomati - P-DIP
- Preknjiženja

Profil poreznog obveznika - uvidi

- Moj JOPPD - uvid u ukupne primitke, obračunate doprinose i poreze po pojedinim isplatiteljima iskazanim u JOPPD obrascu
- Uvid u IP1/IP2 - uvid u podatke o plaći, doprinosima, mirovini, porezu i prirezu koji ulaze u godišnji obračun
- Uvid u IP3 - uvid u podatke o plaći, doprinosima, mirovini, porezu i prirezu koji ne ulaze u godišnji obračun
- Porezna knjigovodstvena kartica (PKK)
- Plaćanje poreza, doprinosa i drugih javnih davanja putem barkoda – može se generirati bar kod s podacima za plaćanje za sve vrste prihoda.
- Porezna kartica – uvid u podatke Obrasca PK - sadrži podatke o osobnom odbitku (neoporezivom dijelu dohotka), pripadnosti općini/gradu i ostale bitne podatke radnika, umirovljenika te fizičke osobe koja ostvaruje primitke po osnovi nesamostalnog rada.
- Korisnički pretinac – uvid u poruke Porezne uprave namijenjene poreznom obvezniku
- Informacije o poreznom obvezniku - osnovni podaci iz Registra poreznih obveznika (RPO)
- Obveze - uvid u evidenciju trenutno važećih obveza prema Poreznoj upravi
- Ovlaštenici – uvid u ovlaštenja (opunomoćenja ili zastupstva) poreznog obveznika
- Administracija – modul za upravljanje ovlaštenjima u sustavu
- Građanin može dati ovlaštenje drugoj osobi da u njegovo ime u poreznom postupku poduzima radnje koje se odnose na korištenje elektroničkih usluga Porezne uprave te upravljati ovlaštenjima

8.3. Osobni korisnički pretinac

Osobni korisnički pretinac osnovna je usluga sustava e-Građani koja omogućuje primanje elektroničkih poruka tijela javne uprave i Fine. Svaki građanin RH stariji od

15 godina, koji ima OIB i posjeduje elektroničku vjerodajnicu s Liste prihvaćenih vjerodajnica može koristiti sustav e-Građani. Izdavanje elektroničke vjerodajnice (ePass i mToken) može se zatražiti u Fininim poslovnica³².

Sustavu e-Građani može se pristupiti putem internetskih stranica Središnjeg državnog portala ili izravno putem stranice Osobnog korisničkog pretinca. Korisničkim stranicama može pristupiti samo registrirani korisnik.

9. OBVEZE SLUŽBENIH OSOBA POREZNE UPRAVE

- Pregled i prihvrat obrazaca u Poreznoj upravi poslanih elektronički
- Zaprimanje punomoći i dodjela ovlaštenja

9.1. Pregled i prihvrat obrazaca u Poreznoj upravi poslanih elektronički

Obrasce poslane internetom pregledava se u sustavu ISPU (cics) te potvrđuje prihvatom ispravnih. Pristigli obrasci mogu se potvrđivati, brisati ili pasivizirati neprihvatljive jedino službene osobe Porezne uprave koji rade na unosu obrazaca. Korisnik e-Porezne može samo poslati novi obrazac za isto razdoblje koje će ih referent, nakon obrade, prihvatiti kao prvoga po redu. Prema tome korisnik može obrazac poslati više puta.

Prihvrat obrasca – prihvatiti će se obrazac koji je prvi po redu za prihvrat (ako ih je bilo poslano više od jednog)

Brisanje već prihvaćenog obrasca – kad je obrazac potvrđen, a naknadno korisnik pošalje novi ispravljen, u dogovoru s korisnikom obrisat će se prijašnji obrazac i u sustavu prihvatiti novi.

Pasiviziranje obrasca – ako je korisnik poslao novi obrazac, a naknadno se utvrdi da je poslan slučajno ili je već prije toga predan i unesen ručno, pa ga se ne smatra ispravkom, može se pasivizirati³³.

32 <https://pretinac.gov.hr/>

33 Horvat M., Piskač J., (2012) „ePorezna – elektronička usluga Porezne uprave“, Porezni vjesnik 2/2012, str. 25

9.2. Zaprimanje punomoći i dodjela ovlaštenja

Jedino službene osobe Porezne uprave s posebnom ovlašću nadležne su za primitak punomoći i dodjelu ovlaštenja te su istodobno jedine ovlaštene davati informacije o elektroničkoj usluzi e-Porezna.

10. POREZNO KNJIGOVODSTVENA KARTICA (ePKK)

EPKK omogućuje svim poreznim obveznicima (poslovnim subjektima) siguran i jednostavan dohvat podataka iz njihovih porezno-knjigovodstvenih kartica. Porezno knjigovodstvenu karticu obveznici/korisnici mogu provjeriti za vlastiti poslovni subjekt i sve za koje su ovlašteni.

Porezno-knjigovodstvena kartica pokazuje stanje određenog dana te sadrži sve promjene u tekućoj godini, a podatci se mogu zahtijevati za:

- Tekuću godinu – s bilo kojim datumom obračuna (manjim ili većim od tekućeg datuma)
- Prethodnu godinu – od 31. Prosinca

Porezni obveznici moraju imati ovlaštenje da bi imali uvid u PKK. PKK sadrži podatke o obvezama, uplatama i obračunu kamata po osnovi poreza, doprinosa i drugih javnih prihoda koje naplaćuje i utvrđuje Porezna uprava te po osnovu posebnih poreza i poreza na dodanu vrijednost pri uvozu koji su u nadležnosti Carinske uprave, a koje Porezna uprava preuzima na uvid iz carinskih evidencija³⁴. Datum obračuna označava datum do kojega će u knjigovodstvenoj kartici, za koju se želi uvid, biti obračunate kamate na nepravodobno plaćene obveze. Navedeni datum također znači da knjigovodstvena kartica sadrži sve stavke zaduženja s datumom dospijeca od početka godine, zaključno s datumom dospijeca, te uplate uplaćene do toga datuma, povrate i storno uplate³⁵.

34 <https://e-porezna.porezna-uprava.hr/Upute>

35 Horvat M., Piskač J., (2012) „ePorezna – elektronička usluga Porezne uprave“, Porezni vjesnik 2/2012, str. 18

Podatke koje vode u elektroničkom obliku porezni obveznici, dužni su prema odredbama članka 67., stavka 1. OPZ-a na zahtjev poreznog tijela³⁶:

1. U elektroničkom obliku dostaviti poslovne knjige, izvješća, evidencije i druge podatke koji izravno ili neizravno utječu na utvrđivanje porezne osnovice, a koji su organizirani i vođeni u računalnim datotekama u standardnom obliku omogućujući jednostavnu daljnju elektroničku obradu podataka.
2. Osigurati pristup i nadzor podataka elektronički vođenih poslovnih knjiga, izvješća i evidencija te provjeru elektroničkih programa i elektroničke obrade podataka.
3. Osigurati pristup i nadzor hardveru i softveru kao i bazama podataka koji se koriste kao dio sustava za elektronički vođene poslovne knjige, te provjeru primjerenosti elektroničkih programa i elektroničke obrade podataka.
4. Porezni obveznici su prema zahtjevu poreznog tijela obvezni staviti na raspolaganje dokumentaciju o elektroničkom sustavu korištenom za vođenje poslovnih knjiga, evidencija i izvješća.

11. ZAKLJUČAK

U svome radu željela sam naglasiti važnost upotrebe Interneta koji je promijenio svakodnevni društveni i profesionalni život ljudi.

Javna uprava i Porezna uprava, reformama pokušavaju utjecati na građane, postići veću efikasnost i profesionalnost te kvalitetu usluga kako bi se postigli bolji rezultati. Modernizacijskim reformama nastoji se povećati fleksibilnost i ubrzavanje cijelog upravnog sustava, no to može utjecati na politički sustav jer se njima potiče veće uključivanje građana i ostalih sudionika u društvu u javno upravljanje, deregulacija itd. Zbog toga, da bi upravne reforme bile uspješne potrebni su brojni faktori: politička podrška, povoljni moment započinjanja, strategija, resursi, podrška javnosti i medija, organizacijska podrška, podrška službenika, vodstvo reforme itd.

Ministarstvo financija donijelo je provedbeni plan modernizacije Porezne uprave za razdoblje 2021.-2024. godine. Jedna od mjera modernizacije predviđenih za razdoblje 2021.-2024. godine je i digitalna transformacija Porezne uprave.

36 Opći porezni zakon NN115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22

Svrha provedbe digitalne transformacije je modernizacija Informacijskog sustava Porezne uprave s ciljem uspostave dugoročno održivog informacijskog sustava s oformljenim upravljačkim okvirom koji će pružiti cjelovitu ICT potporu procesu digitalizacije poslovanja te osigurati mehanizme za strateško upravljanje promjenama.

Modernizacija Porezne uprave korištenjem sustava e-Porezna, omogućava građanima pristup informacijama i elektroničkim uslugama na ugodan način i sa što većom uštedom vremena i sredstava.

Korištenje aplikacije je sigurno, a nepovredivost i tajnost podataka zajamčena. Kroz sustav e-Porezna – JPPU porezni obveznici i opunomoćenici poreznog obveznika mogu na efikasan način: upravljati podacima poreznog obveznika, podnositi obrasce, pregledavati porezne i druge podatke u evidenciji Porezne uprave, zaprimati obavijesti i informacije, zaprimati akte elektroničkim putem, tražiti proknjiženje sredstava, podnositi zahtjeve, tražiti povrat poreza, tražiti povezivanje nepovezanih uplata JOPPD obrazaca, ostvarivati elektroničku komunikaciju s Poreznom upravom s ciljem ispunjenja poreznik obveza, te drugo.

Cilj e-Porezne je olakšati, ubrzati i pojednostaviti ispunjavanje obveza prema Poreznoj upravi, te omogućiti informiranost povezanih obveznika o njihovim pravima i obvezama.

Korištenjem usluga e-Porezne štedimo na vremenu, možemo komunicirati s Poreznom upravom 24h dnevno/365 dana godišnje, možemo na brz i jednostavan način predati obrasce, pogledati porezno knjigovodstvenu karticu ili provjeriti status poslanih obrazaca.

Smatram da su upravne reforme kao i mjere Ministarstva financija dovele do jedne nove ere modernizacije Porezne uprave kojom su olakšali ne samo građanima Republike Hrvatske, već i službenim osobama.

S obzirom da se elektroničkom komunikacijom smanjuje papirnata arhiva, modernizacija utječe i na doprinos zaštite okoliša.

Modernizacijom informacijskog sustava i razvojem elektroničke komunikacije ubrzati će se i pojednostaviti postupanje Porezne uprave, ali i građana kako bi što prije i jednostavnije ispunili obveze prema Poreznoj upravi.

LITERATURA:

- Hallerod B., Rothstein B., Nandy S., Daoud A., (2013) „Bad governance and poor children: a comparative analysis of government efficiency and severe child deprivation in 68 Low- and middle –income countries“, World Development, broj 48, str. 19.-31.
- Holmberg S., Rothstein B., (2012) Good Government: The Relevance of Political Science, Edward Elgar Publishing, University of Gothenburg, Švedska
- Horvat M., Piskač J., (2012) „ePorezna – elektronička usluga Porezne uprave“, Porezni vjesnik 2/2012 str.15, 18, 25
- Kaufmann D., Kraay A., Zoido-Lobaton P., Governance Matters, Policy Research Working Paper 2196
- Koprić I, Marčetić G., Musa A., Đulabić V, Lalić Novak G.,(2021) Upravna znanost: Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Studijski centar za javnu upravu i javne financije Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu str. 1-3, 369-403
- Rogić Lugarić T., 2017., Porezna tijela i porezni obveznici: od policajca i lopova do suradnika, Zagreb, Institut za javnu upravu, str. 341.-343.
- Strategija e-Hrvatska 2020.(2017) Ministarstvo uprave, str. 27
- Tematski informativni članak o europskom semestru Kvaliteta javne uprave str. 1

PRAVNI IZVORI

- Opći porezni zakon („Narodne novine“ br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22)
- Provedbeni program Ministarstva financija za razdoblje 2021.-2024.
- Pravilnik o provedbi Općeg poreznog zakona („Narodne novine“ br. 45/19, 35/20, 43/20, 50/20, 70/20, 74/20, 103/20, 114/20, 144/20, 02/21, 43/21, 106/21, 144/21, 156/22)
- Pravilnik o općem poreznom zakonu („Narodne novine“ br. 45/19, 35/20, 43/20)
- Zakon o plaćama u javnim službama („Narodne novine“ br. 27/01, 39/09)
- Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave („Narodne novine“ br. 85/20, 21/23)
- Zakon o sustavu državne uprave („Narodne novine“ br. 66/19)
- Zakon o Poreznoj upravi („Narodne novine“ br. 115/16, 98/19)

INTERNET STRANICE

- Financijska agencija - www.fina.hr
- Ministarstvo pravosuđa i uprave RH - www.mpu.gov.hr
- Službena stranica Porezne uprave RH - www.porezna-uprava.hr
- Središnji državni portal - www.data.gov.hr